

Dnr :TSN2024/142-3

Teknik- och serviceförvaltningen

Hannes Wallberg | Utvecklingsledare

0734-64 70 39 | hannes.wallberg@bollebygd.se

Revidering av VA-taxa 2025

Förslag till beslut

Teknik- och servicenämnden beslutar att lämna följande förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige beslutar att höja finansieringen för VA-verksamheten enligt bifogat förslag från och med den 1 januari 2025 genom att antingen:

- 1: Höja bruknings- samt anslutningsavgiften med 23,5%
- 2: Höja bruknings- samt anslutningsavgiften med 13,5% och skattefinansiera resterande 10% (motsvarande 2,1 mnkr.).

Den tidigare antagna VA-taxan (gällande från 2021-01-01) upphävs i samband med beslut i kommunfullmäktige om fastställande av ny taxa.

Ärendet

Kommunalt vatten och avlopp (VA) är en grundläggande samhällsservice som finansieras genom avgifter, även kallade taxor, i stället för kommunalskatt. Denna finansieringsmodell är utformad för att säkerställa en rättvis och hållbar förvaltning av våra vattenresurser.

Varje kommun har ett eget system för VA-taxor, beslutat av kommunfullmäktige. Dessa taxor är utformade enligt lagstiftningens krav på rättvisa, skälighet och självkostnadsprincipen. De tar hänsyn till den nytta som brukaren får av anslutningen till det kommunala VA-nätet. VA-taxorna består vanligtvis av två huvuddelar: löpande brukningsavgifter och en (engångs) anläggningsavgift vid anslutning till VA-

kollektivet. Dessa kan i sin tur delas upp i olika komponenter för dricksvatten, avlopp och dagvattenhantering, med både fasta och rörliga delar.

Kommunerna har viss flexibilitet i hur de strukturerar sina taxor. De kan välja att komplettera med skattemedel eller låta intäkter från en typ av avgift finansiera en annan del av verksamheten. Detta, tillsammans med lokala förutsättningar och behov, gör att taxorna kan variera betydligt mellan olika kommuner. För att möjliggöra jämförelser mellan kommuner används ofta två standardiserade "typhus", A och B, som representerar ett genomsnittligt enbostadshus respektive ett flerfamiljshus. Dessa modeller ger en uppfattning om skillnader i taxenivåer, även om de inte kan fånga alla nyanser i de olika kommunernas taxestrukturer.

Bollebygd har inte höjt sin VA-taxa sedan januari 2021. Sedan dess har såväl investeringsbehovet som driftkostnaderna ökat markant för VA-verksamheterna i hela riket. Som konsekvens av detta ser teknik- och servicenämnden ett brådskande behov att höja taxan. Snitthöjningen i riket har under de senaste tre åren varit följande:

2022: 3,9% (typhus A), 3,7% (typhus B)

2023: 8,1% (typhus A & B)

2024: 14,0% (typhus A & B)

Förväntningarna från svenskt vatten är att snitthöjningen även 2025 kommer vara hög. Observera också att flera kommuner skattefinansierar delar av VA-verksamheten, vilket försvårar jämförelsen.

Teknik- och serviceförvaltningen har lyft behovet att höja taxan tidigt i 2025 års budgetprocess och har under året fortsatt påtala vikten av att nå en strukturell balans för verksamheten.

Ekonomiska förutsättningar

Svenskt vattens investeringsrapport för 2024 visar på en bred underfinansiering av VA-verksamheterna i riket. Bollebygds kommun har liknande förutsättningar som resten av riket, med ett gammalt ledningsnät och stora behov av underhåll, samt nya, kostsamma investeringar som behöver göras för att kvalitetssäkra avloppsnätet och dricksvattenförsörjningen. Kommunen har även skalutmaningar eftersom abonnenterna är få, såväl nominellt som procentuellt. VA-verksamheten i kommunen arbetar med flera utredningar och projekt, vilka redan idag kostar pengar i form av driftkostnader. När dessa projekt realiserar och i vissa fall blir tillgångar, innebär det högre kapitalkostnader för verksamheten.

Sedan den senaste taxehöjningen har kostnadssidan påverkats av räntehöjningar, inflation, löneökningar, högre krav, ett växande uppdrag och större, samt mer akuta behov av utredningar. Samtidigt ser vi hur förbrukningen minskat under de senaste två åren – något som kopplas till hushållens tuffare ekonomiska situation. Detta innebär att verksamhetens intäkter blivit lidande samtidigt som kostnaderna skenat. Oavsett vilken finansieringslösning som beslutas, behövs en stärkt finansiering om 23,5% (4,7 mnkr.) för att verksamheten ska nå strukturell balans.

Under året har teknik- och serviceförvaltningen arbetat fram en långsiktig VA-kalkyl och synliggjort diskrepanser i vad som taxefinansieras men bör skattefinansieras, och vice versa. I VA-kalkylen framgår att taxorna kommer behöva höjas med cirka 7% de kommande fem åren, givet att verksamheten betalar internränta om 2,5–3,0% och investeringar görs i linje med plan. Om internräntan eller investeringstakten höjs ytterligare blir också behovet av taxehöjningar högre. Även om taxorna beräknas höjas med cirka 7% årligen är förutsättningarna för kommande år beroende av flera faktorer och behöver analyseras inför varje föreslagen taxejustering. Om VA-verksamheten förväntas betala internränta i nivå med den genomsnittliga inlåningsräntan, samt att skattekollektivet står för kostnaden kopplad till dagvatten, innebär det en ökad nettokostnad för VA-verksamheten om cirka 0,2 mnkr. Det hade i

sin tur motiverat en ytterligare stärkt finansiering om 1,5%. När de stora VA-projekt som kommunen står inför, färdigställs, kommer kapitalkostnaderna kräva kraftigt höjd finansiering, vilket behöver tas i beaktning när den långsiktiga finansieringen av VA-verksamheten planeras.

Vad innebär då en taxehöjning om 23,5%/13,5% för ett typhus A & B i Bollebygds kommun?

För ett typhus A kan kostnaden förväntas stiga från 13 070 kr/år till 16 141 kr/år eller 14 834 kr/år, beroende på huruvida om hela finansieringen görs med taxehöjningar eller om motsvarande 10% höjning skattefinansieras. Motsvarande siffror för ett typhus B innebär en kostnadsökning från 126 144 kr/år till 155 788 kr/år, alternativt 143 173 kr/år.

Beslutsunderlag

Revidering av VA-taxa 2025 (tjänsteskrivelse) - TSN2024/142

VA-taxa 2025 för Bollebygds kommun (bilaga) - TSN2024/142

Skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Teknik- och serviceförvaltningen

Ulf Krüger

Hannes Wallberg

Förvaltningschef

Utvecklingsledare

